

Referat fra møde i Fagligt Råd d. 23. oktober 2020

Kl. 9:00-12:00, videomøde

Deltagere: Kenn Steen Andersen, centerleder, Synscenter Refsnæs
Berit Houmølle, vicecenterleder og områdeleder Skole og Specialrådgivningen, Synscenter Refsnæs
Susanne Johansen, områdeleder Botilbud, Synscenter Refsnæs
Nanette Borges, afdelingsleder Specialrådgivningen inkl. materialeproduktion, Synscenter Refsnæs
Marie Fasmer, afdelingsleder for Specialrådgivningen, IBOS,
Per Nielsen, forstander Synscentralen Vordingborg, DTHS
Kamilla Rothe Nissen, øjenlæge Kennedy Centret
Diana Stenoft, forretningsudvalgsmedlem, DBS
Nils Bo Hermansen, bestyrelsesmedlem, LFBS

Afbud: Bendt Nygaard Jensen, videnskonsulent Ph.d. Specialrådgivningen, Synscenter Refsnæs
Dorte Larsen, skolekonsulent Specialrådgivningen, Synscenter Refsnæs
Stine Skov Clarke, skolekonsulent Skolen, Synscenter Refsnæs
Maria Hayford, Forældreforeningen
Sanne Koppeschaar, synskonsulent Region Hovedstaden
Sofie Monggaard, formand DBSU

Jens Christian Carlos Sørensen fra DBSU deltog i stedet for Sofie Monggaard

Referent: Dorthe Mechernsée, områdeleder Administration & Service, Synscenter Refsnæs

Dagsorden:

1. Godkendelse af dagsorden
2. Bemærkninger til referat fra mødet den 4. juni 2019
3. Evaluering af det specialiserede socialområde. Perspektiver og udfordringer særligt set ift. Synscenter Refsnæs Synscenter og Refsnæs' virksomhed.
- 3.1 Evaluering af det specialiserede socialområde
  - a. Status og videre forløb?
  - b. Perspektiver og udfordringer?
- 3.2 Danske regioners udspil vedr. evalueringen af det specialiserede socialområde
4. Fra Synscenter Refsnæs til orientering og drøftelse
- 4.1 Perspektiver og udfordringer for Synscenter Refsnæs jf. rammevilkår i lyset af evalueringen af det specialiserede Område.
  - a. Perspektiver og udfordringer for Synscenter Refsnæs jf. rammevilkår
  - b. Perspektiver og udfordringer set i lyset af evalueringen af det specialiserede område
- 4.2 § 108 tilbud på Synscenter Refsnæs
- 4.3 Tildeling af puljemidler fra Børne- og Undervisningsministeriet til et 2-årigt udviklingsprojekt ved Synscenter Refsnæs
  - Inkluderende undervisningsforløb og –materialer til elever med synsnedsættelse
  - E-læring til lærere, der underviser elever med synsnedsættelse
5. Kort nyt fra samarbejdspartnere – gensidig orientering
6. Eventuelt

Ad. 1 Godkendelse af dagsorden

Dagsorden godkendt

Ad. 2 Bemærkninger til referat fra mødet den 4. juni 2019

Der var ikke bemærkninger til referatet.

Ad. 3 Evaluering af det specialiserede socialområde. Perspektiver og udfordringer særligt set ift. Synscenter Refsnæs og Synscenter Refsnæs virksomhed.

Ad. 3.1. Evaluering af det specialiserede socialområde

- a. Status og videre forløb?
- b. Perspektiver og udfordringer?

Forespurgt af centerleder Kenn Steen Andersen forinden mødet, så havde Diana Stentoft, FU-medlem af DBS velvilligt lovet at indlede med at sige noget om evalueringen af det specialiserede socialområde, som socialministeren igangsatte lige op til sommerferien 2020 og nu er i gang.

Diana indleder med at glædes over, at synsområdet vil blive direkte inddraget i evalueringen som et særligt pilotprojekt. Dette sker med henblik på at opnå mere viden om den indsats, der tilbydes i matrikelløse indsatser, og undersøge mulighederne for også her at opføre specialiseringsniveauer. Der vil ligeledes foregå pilotprojekter på to andre målgrupper for henholdsvis borgere med erhvervet hjerneskade og borgere med autisme. Fælles for disse to målgrupper er, at en overvejende del af de specialiserede indsatser og tilbud er omfattet af socialtilsynets tilsynsområde modsat synsområdet.

I 2013 blev det – som led i evalueringen af kommunalreformen - vedtaget at styrke den tværgående koordinering på Socialområdet. National Koordination blev følgelig etableret som en del af Socialstyrelsen med henblik på at sikre, at der eksisterer det fornødne udbud af højt specialiserede indsatser og tilbud til borgere på det mest specialiserede socialområde. I dag er der stadig meget stor forskel på hvordan borgere i social udsathed eller med særlige behov på grund af et handicap visiteres og forskel i de tilbud borgerne visiteres til.

Derfor har regeringen som del af en politisk aftale besluttet at udarbejde en evaluering af det specialiserede socialområde og skabe et nationalt overblik over målgrupper og tilbud på området. Evalueringen har til formål at danne grundlag for at nå frem til en national specialeplanlægning inspireret af sundhedsområdet.

Diana orienterede herefter kort om de 3 spor i evalueringen af det specialiserede socialområde:

Spor 1 – afdækning af det specialiserede socialområde

Afdækningen tager afsæt i eksisterende data vedr.:

- Tilbuddene på det specialiserede socialområde
- Målgrupperne på det specialiserede socialområde
- Den strukturelle opbygning af det specialiserede socialområde

Afdækningen afgrænses til at omfatte sociale tilbud, der er omfattet af socialtilsynet med undtagelse af plejefamilieområdet.

Afdækningen inddeles i ”matrikelbundne”(specialiserede tilbud der er omfattet af socialtilsynets tilsyn) og ”matrikelløse tilbud” (specialiserede indsatser, der ikke er tilknyttet botilbud eller lignende) og videnscentre.

Diana præciserer, at matrikelløse tilbud er indsatser, der etableres med henblik på at levere en god kvalitet og hvor der ikke er et sammenligneligt grundlag i forhold til fx kommunale tilbud. Ligeledes er de matrikelløse tilbud ikke underlagt det sociale tilsyn.

Spor 2 – Model for beskrivelse af det specialiseringsniveauer med henblik på specialeplanlægning

Der foreligger ikke en fyldestgørende definition eller metode til udpegning af specialiserede eller højt specialiserede indsatser og tilbud på socialområdet, hvorfor der er behov for at udvikle en model, der kan være afsæt for at indføre specialeplanlægning på det specialiserede område (inspireret af specialeplanlægningen på sygehusområdet).

Diana fortæller, at Socialministeriet/Socialstyrelsen pt. arbejder på, hvordan det skal udmøntes, da det jf. evalueringens kommissorium skal baseres på en sammenlignelig metode og tilgang på tværs af målgrupperne men samtidig tage hensyn til, at målgruppernes behov kan være meget forskellige og at kravene til specialiseringsniveauer i praksis kan variere meget.

Spor 3 – Fremadrettede initiativer, som understøtter specialisering og kvalitet

Diana fortæller, det her handler om løbende konkrete løsningsforslag til sikring af specialisering og kvalitet på det specialiserede socialområde samt hvordan det kan udmøntes i praksis.

Man er pt. godt i gang med spor 1. For de 2 andre pilotområder, borgere med henholdsvis hjerneskade og autisme, er man på vej ind i spor 2. Efter nytår har man tænkt sig at gå i gang med spor 2 for synsområdet

DBS ved ikke, hvordan man har tænkt sig at navigere i spor 2, og hvem der rettes henvendelse til, men vil blive overrasket hvis ikke aktørerne på synsområdet bliver spurgt.

DBS håber meget, at specialeplanlægningen udmønter sig i et nationalt/kvalitetssikrende led i den måde, tilbuddene gives til borgere, der er blinde eller svagsynede, og håber også på en tydelig afgrænsning af, hvad der er let specialiseret, moderat specialiseret og højt specialiseret

...

DBS er også optaget af en mere systematisk opbygning af viden om blinde og svagsynedes forhold. I dag opbygges viden i høj grad på baggrund af efterspørgsel efter noget bestemt, og der mangler viden i en samlet og systematiseret form angående fx hjælpemidler.

Det kan have konsekvenser for, hvordan man som kommune er forpligtet til at sørge for hvornår og hvordan en borger får tildelt fx synsfaglig udredning, hvilket i dag langt hen ad vejen beror på vurdering i de enkelte kommunale systemer. DBS håber på en mere konsekvent ret til eller mulighed for fx synsfaglig udredning.

Diana konkluderer, at det er nu, vi har mulighed for at pege på de steder, der fungerer, men også de steder, hvor der foregår noget uhensigtsmæssigt – hvor der er behov for forbedring.

Ad. 3.2 Danske regioners udspil vedr. evalueringen af det specialiserede socialområde

Centerleder Kenn Steen Andersen orienterede om Danske Regioners udspil vedr. evalueringen af det specialiserede socialområde og deres forslag til hvilke forhold der skal adresseres – hvad evalueringen skal føre frem til. Danske Regioner foreslår således:

- at der skal laves en specialeplan som sikrer kvalitet i tilbuddene
- at der laves en ny finansieringsmodel, som skaber de rette incitamenter, herunder skal finansieringen af det højt specialiserede område bestå af en regional basisfinansiering kombineret med kommunal takstfinansiering
- at laves en ny organisering som har ansvar for hvem der skal være med til at tydeliggøre, hvem der har ansvaret for at planlægge, drive og udvikle de højt specialiserede tilbud på baggrund af den nyeste viden på området.
- at der oprettes et socialt udvalg som arbejder på tværs af regioner og kommuner

Ad. 4. Fra Synscenter Refsnæs til orientering og drøftelse

Ad. 4.1 Perspektiver og udfordringer for Synscenter Refsnæs jf. rammevilkår i lyset af evalueringen af det specialiserede område

Ad. 4.1. a) Perspektiver og udfordringer for Synscenter Refsnæs jf. gældende rammevilkår

Centerleder Kenn Steen Andersen orienterede om perspektiver og udfordringer for Synscenter Refsnæs jf. gældende rammevilkår med afsæt i bl.a.:

- => Vigende belægning siden kommunalreformen 2007 - jf. ”markedsgørelse”, presset økonomi i kommunerne og inklusionsdagsorden og nogle kommuners dagsorden om at løfte flest muligt opgaver inden for egne kommuner/generel hjemtagning af opgaver
- => Enhedsomkostningerne på Synscenter Refsnæs er steget i takt med vigende/mindre belægning trods en ihærdig indsats med at tilpasse/nedbringe disse

- vi er til for dig

- => Bygningsmassen – er svært udnyttelig og udgiftstung, hvor vi selv over Synscenter Refsnæs' takstfinansierede driftsøkonomi skal finansiere ny- og ombygninger samt renoveringer - f.eks. svømmehal, hvor der er uomgængeligt behov for renovering, hvilket betyder ekstraudgift på godt 1 mio. kr. En sådan ekstraudgift kan udelukkende under de nuværende rammevilkår finansieres via "internt lån" i Region Sjælland, som Synscenter Refsnæs så – over driften - skal forrente og afdrage over en fastlagt årrække. Dvs. Synscenter Refsnæs af takstfinansieret driftsøkonomi skal finansiere vedligehold, ombygninger, renoveringer, nybygninger af bygningsmassen – hvilket igen vil sige at der – alt andet lige – er færre midler til det specialpædagogiske udviklings- og undervisningsmæssige arbejde samt kompetenceudvikling/sikring af højt specialiserede kompetencer.
- => "Kritisk masse" – med den vigende belægningsudvikling og store besparelser af flere omgange siden kommunalreformen i 2007 – så nærmer Synscenter Refsnæs sig en kritisk masse for at kunne drive virksomheden Synscenter Refsnæs.
- => Synscenter Refsnæs' vilkår med "flere herrer" (Region Sjælland som driftsherre og Socialstyrelsen/VISO-KaS som kontraktholder fsva. Specialrådgivningen) - og med en flerfoldig hovedopgave:
- Taksttilbud (bo- og skoletilbud) som er 100% takstfinansierede
  - Landsdækkende/nationale opgavevaretagelse jf. kontrakt VISO-KaS
  - Indtægtsdækket virksomhed i form af aftaler med omkringliggende kommuner om varetagelse af den kommunalt forpligtende vejledning til børn og unge med synsnedsættelse
  - Videns- og udviklingsarbejde i et landsdækkende og forpligtende samarbejde i bl.a. Danske Tale-, Høre- og Synsinstitutioner (DTHS)
  - Sikre højt specialiserede kompetencer – som er en forudsætning for varetagelse af nationale opgaver for en lille målgruppe (synsregistrets ca. 1800 borgere med synsnedsættelse 0-17 år)
- ... er udfordrende fordi de 100% indtægtsfinansierede taksttilbud svinger med kommunernes efterspørgsel og kræver tilsvarende løbende tilpasning/besparelser som vanskeliggør relevant/kvalificeret løsning af de øvrige dele af den flerfoldige hovedopgave – eller sagt på en anden måde – samtidig varetagelse af matrikelbundne tilbud og matrikelløse tilbud – under forudsætning af nuværende rammevilkår fsva. finansieringsmodel, organisering er vanskelige drifts- og udviklingsvilkår/rammevilkår og medfører en væsentlig risiko for afspecialisering.
- => Integrering af praksis/klinik og teoretiske kompetencer er afgørende for specialisering. Det er afgørende for udvikling og sikring af højt specialiserede kompetencer på Synscenter Refsnæs (jf. sygehusvæsenets måde at tænke specialisering) at der sker en integrering af praksis/klinik og teoretiske kompetencer, idet denne integration skaber forudsætninger fastholdelse og udvikling af højere specialisering. Det vil sige, det er nødvendigt at sikre integrering af matrikelbundne tilbud og matrikelløse tilbud mhp. at sikre udviklingen af højt specialiserede kompetencer.

- vi er til for dig

Ad. 4.1. b) Perspektiver og udfordringer set i lyset af evalueringen af det specialiserede område

Synscenter Refsnæs hilser pilotundersøgelse/-analyse på synsområdet som del af evalueringen velkommen – fordi evalueringen derved vil fokusere både på:

=> ”matrikelbundne tilbud”/de tilbud som er omfattet af socialtilsynene, og

=> ”matrikelløse tilbud”/Specialrådgivningen,

=> **men også opmærksomhedspunkter/spørgsmål som er vigtige at bringe frem i den forbindelse:**

- Takstilbud (bo- og skoletilbud) er 100% takstfinansierede – det er udfordrende – problematisk, idet Synscenter Refsnæs som omtalt ovenfor har en flerfoldig hovedopgave som vanskeliggøres
- Synscenter Refsnæs’ skoleområde er hverken omfattet af sociale tilsyn/matrikelbundne tilbud ej heller en del af matrikelløse tilbud => så hvad med Synscenter Refsnæs’ skoleområde, der løfter en undervisningsopgave i grundskolen samt en særligt tilrettelagt uddannelse (STU) for elever og studerende, hvor kommunerne ikke har kunne stille et egnet tilbud til rådighed?
- Samtidig er det som nævnt i denne forbindelse vigtigt – som forudsætning for relevant udvikling af højt specialiserede kompetencer - at der sker integration af praksis/klinik - matrikelbundne tilbud og mere teoretiske kompetencer/matrikelløse tilbud?
- Kritisk masse – behov for større kritisk masse og sammentænkning af tilbud/indsatser på tværs af landet
- Sikre højt specialiserede kompetencer – som er en forudsætning for varetagelse af nationale opgaver
- Finansiering af matrikelløse tilbud så deres eksistens og specialisering ikke er afhængig af kommunernes varierende efterspørgsel eller at opgaver på højt specialiserede matrikelløse tilbud sendes i udbud, da det medfører en væsentlig risiko for afspecialisering for en lille målgruppe af borgere (1800 borgere med synsnedsættelse 0-17 år), når opgaver skifter hænder.
- Behov for sammentænkning af synsområdet i Danmark => evt. tænke i landsdækkende visitation når der sker diagnosticering og registrering i synsregister dvs. visitation til relevante specialiserede indsatser (jf. tænkningen i sygehusvæsenet)

Ad. 4.2 § 108 tilbud på Synscenter Refsnæs

Susanne Johansen orienterede om § 108 tilbud, et voksentilbud. Målgruppen, som ud over synsnedsættelse også har multiple funktionsnedsættelser, har behov for et botilbud med fagligt kompetent personale omkring sig døgnet rundt – også når de bliver voksne, i et § 108 tilbud. Synscenter Refsnæs er udfordret på fysisk plads for at kunne udvide pladstallet, og der er behov for udvidelse pga. øget efterspørgsel efter tilbuddet.

Diana Stentoft supplerede med at det er vigtigt at bringe den store gruppe af synshandicappede mennesker, der også har andre funktionsnedsættelser, ind i debatten om det specialiserede synsområde.

Ad. 4.3 Tildeling af puljemidler fra Børne- og Undervisningsministeriet til et 2-årigt udviklingsprojekt ved Synscenter Refsnæs

Berit Houmølle orienterede om, at Synscenter Refsnæs har søgt og fået tildelt puljemidler fra Børne- og Undervisningsministeriet til et 2 årigt udviklingsprojekt ved Synscenter Refsnæs i samarbejde med andre aktører.

Det overordnede formål er at forbedre skoleledernes og undervisernes muligheder for at understøtte elever med synsvanskeligheder, så de kan opnå de samme læringsmål som seende elever.

Konkret har projektets til formål at udvikle inkluderende undervisningsmateriale og -forløb til elever med synsnedsættelse i grundskolen og handlingsanvisende vejledninger til de lærere (via e-læring), der skal varetage opgaven med at undervise eleverne.

Projektet bygger videre på metoden om De udvidede læringsmål fra projekt NNS (Nationalt Netværksbaseret Samarbejde) og på den reviderede forløbsbeskrivelse udarbejdet af Socialstyrelsen 2020

Det er et 2 årigt projekt med opstart 1.1. 2021 og opstarter i forlængelse af projekt NNS.

Der er bl.a. indgået aftale med Center for Skole og Læring ved professionshøjskolen Absalon, som skal hjælpe med godt projekt- og evalueringsdesign, ligesom der er dialog med IBOS vedr. samarbejde. Systematisk litteratursøgning og afdækkende interviews på skoler skal sikre en kobling mellem evidens og praksis.

Projektet er delvist finansieret af midlerne fra Børne og Undervisningsministeriets udlodningsmidler og delvist finansieret af midler fra KaS.

Ad. 5. Kort nyt fra samarbejdspartnere – gensidig orientering

DBSU fået ny formand Sofie Monggard. DBSU finder Berit Houmølles orientering i punkt 4.3 meget interessant og vil gerne inddrages i udviklingsprojektet.

DBS er i samarbejde med Synscenter Refsnæs i gang med at indsamle data i forhold til anvendelse af punktskrift i Danmark. Ved slutningen af 2020 skulle der gerne kunne siges lidt om, hvordan punktskrift anvendes i dagtilbud og skoler, men også hvad det er, børnene mødes med i forhold til punktskrift. Der er modtaget en del tilbagemeldinger på undersøgelsen, som

- vi er til for dig

kan besvares indtil på tirsdag. Viden fra denne punktskrift undersøgelse kan evt. inddrages i projektet under punkt 4.3.

DBS kommer den kommende tid til at sætte fokus på mangelfulde tilgængelighed i digitale løsninger i lyset af at brugen af digitale læremidler i fx grundskolen og på ungdomsuddannelser er stigende. Her vil DBS invitere ind til samtaler om hvad der gøres for at sikre tilgængelighed og få godt gang i dialogen omkring hvad vi selv kan gøre.

DTHS: Der er udkommet 2 videnspublikationer om belysning for hhv. børn/unge og voksne. Pjecerne, der indeholder både lavpraktiske tricks og mere teoretiske overvejelser, ligger på hjemmesiden hos mange kommunikationscentre og på Synscenter Refsnæs

Per orienterede om, at manglende tilgængelighed er en national udfordring. Hvordan det kan løses er uvist, men måske en database med vejledninger om hvordan man kan løse akutte situationer, når der opstår digitale nedbrud. Det er formentlig et projekt på vej omkring dette (på foranledning af Synscenter Refsnæs og Kommunikationscenter for Syn og Hjælpemidler, Aarhus), der har rundet synssøjlen i DTHS med et kort første oplæg.

I eftersommeren er der udgået nye kontrakter fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (STUK) om synsfaglig bistand til unge på ungdomsuddannelser med overskuelige enhedstakster for, hvad kommunikationscentrene kan tildeles af økonomi for at levere udredning og vejledning. Der er dialog med STUK om indholdet og økonomien i disse kontrakter, da der er flere forhold, der forudsættes indeholdt for at kunne løfte opgaven i praksis.

LFBS har arrangeret småbørnskurser, aktiv familieweekend og Syn for Sagen weekend. LFBS oplever, at der ikke deltager så mange børn og forældre i arrangementerne. LFBS opfordrer til, at Synscenter Refsnæs og medlemmerne af Fagligt Råd i endnu højere grad formidler LFBS' aktiviteter. Arrangementerne afholdt af LFBS er finansieret af midler fra Socialstyrelsen.

I marts/april 2020 fik forældrene et "wake up call" fordi børnene pludselig blev sendt hjem på grund af corona/skolenedlukning og fortsat skulle undervises men via digitale løsninger. Det er LFBS' oplevelse at de kommunale synskonsulenter ikke spurgte ind til hvordan det gik i denne periode, hvorfor det nu er det på dagsorden i DBS's tilgængelighedsudvalg.

LFBS har fået henvendelse fra forældre omkring seksualundervisning og har rettet henvendelse til IBOS og Synscenter Refsnæs mhp at undersøge, hvad der findes af materiale. Umiddelbart ser det ikke ud til at der findes materiale på det område.

IBOS starter et EU projekt op omkring 3D print. Projektet handler om at udvikle en erhvervsuddannelse i forhold til 3D print. Projektet har opstart i november 2020 og kører et par år.

IBOS udbyder et flirtekursus i samarbejde med sexologer. Flirtekurserne er meget populære og forløber fint.

- vi er til for dig

Centerchef for IBOS Ann Kristine Grosbøll har fået job i National Koordination og fratræder 1. november 2020. Marie Fasmer er konstitueret centerchef fra 1. november 2020.

Ad. 6. Eventuelt

Ingen bemærkninger.

Ad. Mødekalender Fagligt Råd 2021:

Mandag d. 12. april 2021

Onsdag d. 6. oktober 2021

Om der inden april 2021 skulle være behov for et møde i forbindelse med evalueringen vil det blive aftalt ekstraordinært.

Input til dagsorden er meget velkomne til sekretær Tina Hansen, tinha@regionsjaelland.dk